

2. BÖLÜM

MİLLİ GELİRİ BELİRLEYEN FAKTÖRLER

FACTORS DETERMINING NATIONAL INCOME

MİLLİ GELİRİ BELİRLEYEN FAKTÖRLER

- Ekonomideki bir çok değişken milli gelire bağlıdır.
- Milli gelirdeki değişimlere göre bu değişkenler de değişerek ekonominin tüm birimlerini etkiler.

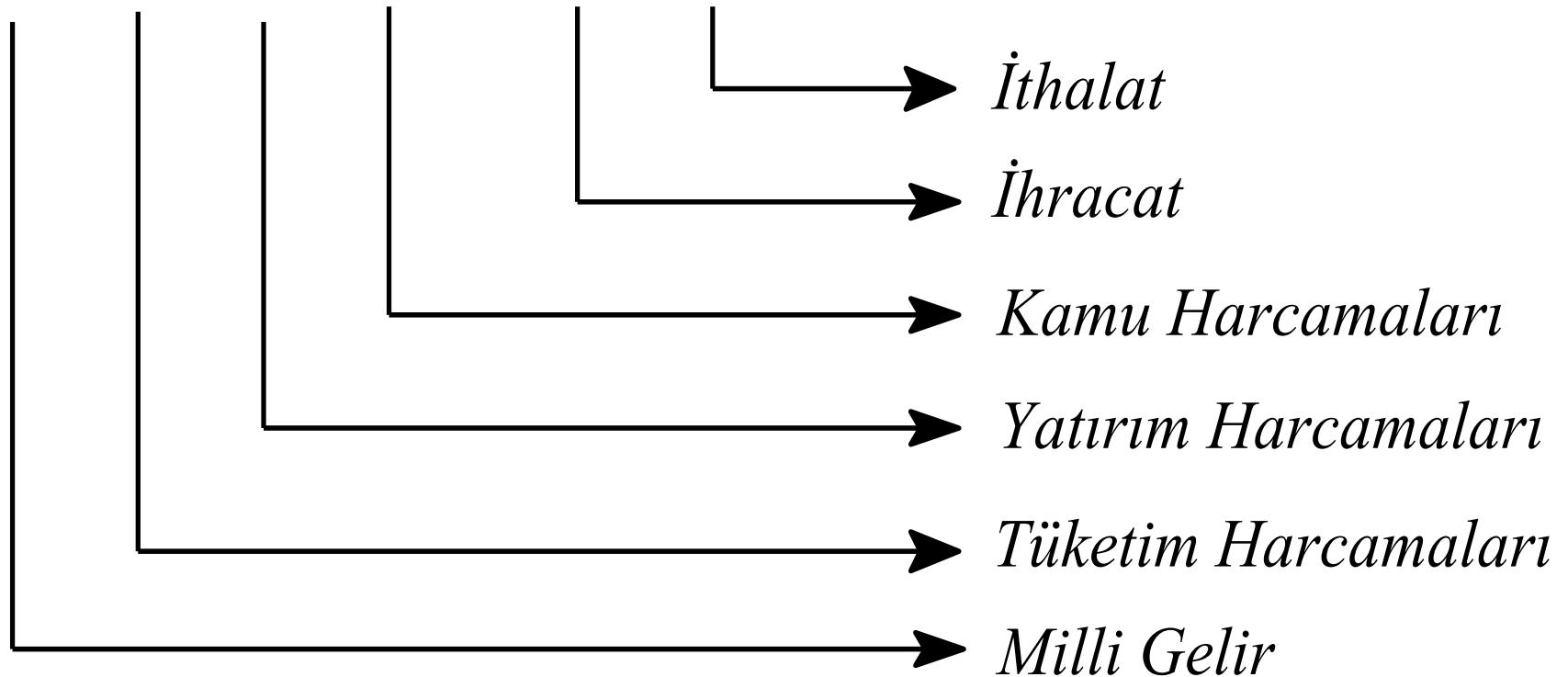
MİLLİ GELİRİ BELİRLEYEN FAKTÖRLER

- Örn. Tüketim harcamalarının fazla ya da az olması mg e bağlıdır. Mg fazla olursa tüketim de fazla olur. refah artar. Üreticiler de fazla üretir ve satarak gelirlerini artırırlar.
- Tüketim harcamalarının fazla olması mg i artırır. İstihdam düzeyi , enflasyon oranı yine dolaylı olarak mg e bağlıdır.
- $MG \uparrow - C \uparrow - \text{Refah} \uparrow - Q (\text{üretim}) \uparrow -- \text{Satış geliri} \uparrow$
- $C \uparrow -- MG \uparrow -- \text{istihdam} \uparrow -- \text{enflasyon} \uparrow \downarrow - S \text{ ve } I \uparrow$

- Üretimin ve istihdamın artması da m_g i artırır.
- M_g değişmelerinden tasarruflar, yatırımlar, devletin harcamaları, X, M , da etkilenir.
Bunların m_g e göre değişmesi de tekrar m_g i değiştirir.
- Tavuk mu yumurtadan yumurta mı tavuktan hikayesi...
- Acaba ,tüketim harcamaları mı m_g i yoksa m_g mi tüketim harcamalarını artırıyor?

Dışa açık ekonomilerde milli geliri hesaplamak için kullanılan formül:

$$Y = C + I + G + (X - M)$$

1. Tüketim Harcamaları Consumption Expenditures

- *a) tüketim ve tüketim harcamalarının tanımı*
- *Tüketim*, ihtiyaçları karşılamak için ekonomik varlıkların harcanmasıdır.
- *Tüketim harcaması*, bir ekonomideki tüm bireylerin, belirli bir dönemde, fayda elde etmek üzere ihtiyaç duydukları mal ve hizmetleri satın almak için yapmış oldukları harcamaların toplamına denir.
- Harcanabilir gelirin tasarruf edilmeyen bölümü olarak da tanımlanabilir.

b)Tüketim Harcamalarını Belirleyen Faktörler

Factors Determining Consumption Expenditures

- 1. Harcanabilir Gelir Düzeyi **Disposable Income Level**
- 2. Servet Düzeyi **Wealth Level**
- 3. Geleceğe Yönelik Tahminler **Future Predictions**
- 4. Geleceğe Yönelik Kişisel Endişeler **Personal Concerns for the Future**
- 5. Faiz Oranları **Interest Rates**
- 6. Para Politikası **Monetary Policy**
- 7. Maliye Politikası **Fiscal Policy**
- 8. İş Kurma veya İşini Genişletme İsteği **Willingness to Start or Expand Business**
- 9. Borçlanabilme imkanları ve Borçlar **Borrowing opportunities and Debts**
- 10. Kişisel Nedenler **Personal Reasons**

Bu faktörler Tüketim Harcamalarını Nasıl Etkiler?

- How These Factors Affect Consumption Expenditures
- **1. Harcanabilir Gelir Düzeyi:** Disposable Income Level

Tüketim harcamaları gelirle doğru orantılıdır. Gelir artarsa harcamalar artar, gelir azalırda harcamalar da azalır. Gelir düzeyi çok düşük ise gelirin tamamına yakını veya tamamı harcanır. Gelir yetersiz ise borçlanarak zorunlu harcamalar yapılır.

- Düşük gelir düzeyinde harcamaların toplam gelire oranı yüksektir. (asgari ücret gibi, hemen hemen hepsi harcanır)
- Yüksek gelir düzeyinde ihtiyaçları karşılamak için gelirin hepsi harcanmaz, bir kısmı tasarruf edilir.
- Harcamaların toplam gelire oranı düşer.

- **2. Servet Düzeyi:**

- Bazı bireylerin geçmişten kalan servetleri olabilir.
- Bu bireylerin gelecek endişeleri yoktur.
- O yüzden gelirlerinin daha büyük bir kısmını harcarlar.
- Tasarruf etmeye gerek duymazlar.

● **3. Geleceğe Yönelik Tahminler:**

- Gelecekte gelirlerinin artacağını düşünen bireyler harcamalarını artırır.
- Enflasyon oranının artacağını, yani malların fiyatlarına zam geleceğini tahmin edenler de bugünden harcamalarını artırırlar.
- Tersine, gelecekte satın alma güçlerinin düşeceğini veya malların fiyatlarının düşeceğini tahmin edenler ise tüketim harcamalarını ertelerler.
- Gelecekte vergilerde, örneğin KDV’de artış olacağını bekleyenler, artış olmadan tüketimini yapmak isterler. Tüketim harcamaları artar.

- Tüketim Harcamalarını Etkileyen Faktörler- Devam

- ***4. Geleceğe Yönelik Kişisel Endişeler:***

- Bazı toplumlarda bireyler gelecekte başlarına hiç beklemedikleri olayların gelebileceğini düşünürler. Geçmişte yaşadıkları da bunda etkili olabilir. **Kara gün için para biriktirmeyi tercih ederler.**
- Bu durumda harcama miktarı düşer, tasarruflar artar.
- **Geleceğinden endişe duymayan,** sosyal güvencesi olan, sigorta sisteminin geliştiği toplumlarda ise gelecekte fazla korkulmadığı için **harcama miktarı artar.**

● 5. Faiz Oranları:

- Faiz oranları yüksek olursa, bireyler tüketimlerini ertelerler. (Gelirlerinin daha büyük bir kısmını tasarruf ederler. Bankaya faize yatırırlar.)
- Elde edecekleri anapara ve faiz gelirleriyle ileriki yıllarda daha fazla mal ve hizmet alabileceklerini, refahlarının daha fazla olacağını umarlar.
- Bu durumda, tüketim harcamaları düşer.
- Enflasyonun yüksek olduğu ülkelerde, reel faiz oranları da düşükse tüketim harcamaları artar.
- Bireyler gelirlerini malların fiyatına zam gelmeden bir an önce harcamak isterler

- Tüketim Harcamalarını Etkileyen Faktörler- Devam

- **6. Para Politikası:**

- Bir ülkede sıkı para politikası uygulanırsa, para arzı kısıllacak demektir.
- Para talebi sabit iken para arzı azalırsa, faiz oranları yükselir.
- Çünkü para piyasada kıtlaşacak ve paranın fiyatı olan faiz yükselecektir.
- Bu durumda bireyler tasarruf yapmayı düşünürler.
- Genişleyici para politikası uygulandığında ise;
- faiz oranları düşer,
- tasarruflar azalır,
- harcamalar artar.

- Tüketim Harcamalarını Etkileyen Faktörler- Devam

• **7. Maliye Politikası:**

- **Maliye politikasının araçları :**
- 1)vergi oranları ile
- 2)kamu harcamalarıdır.
- **Gelirden daha fazla vergi alınır**sa, harcanabilir gelir azalır ve tüketim harcamaları düşer.
- Diğer taraftan ücret, maaş, transfer ödemesi, sübvansiyon, devlet satın almaları gibi kamu harcamalarının kısılması da bireylerin elindeki gelirleri azaltır. Bu durumda da harcamalar mecburen azalır.
- Buna **daraltmacı maliye politikası** denilir.
- Tersine, genişleyici maliye politikası uygulanırsa, vergiler düşer, kamu harcamaları artar.

- Tüketim Harcamalarını Etkileyen Faktörler- Devam
- **8. İş Kurma veya İşini Genişletme İsteği:**
- Bireyler bir iş kurmak veya mevcut işlerini büyütmek için daha fazla tasarruf ederler. Böylece tüketim harcamaları azalır.
- **9. Borçlanabilme ve Borçlar:**
- Bir toplumda borçlanabilme kolay ise tüketim harcamalarında artış olur. Taksitli satışların artması, kredi kartı kullanım imkanları tüketim harcamalarını özendirilmektedir. Ancak, çok borçlu duruma gelmiş olanlar ise, borçlarını ödeyebilmek için mecburen tüketimlerini kısmaktadır

Tüketim Harcamalarını Etkileyen Faktörler- Devam

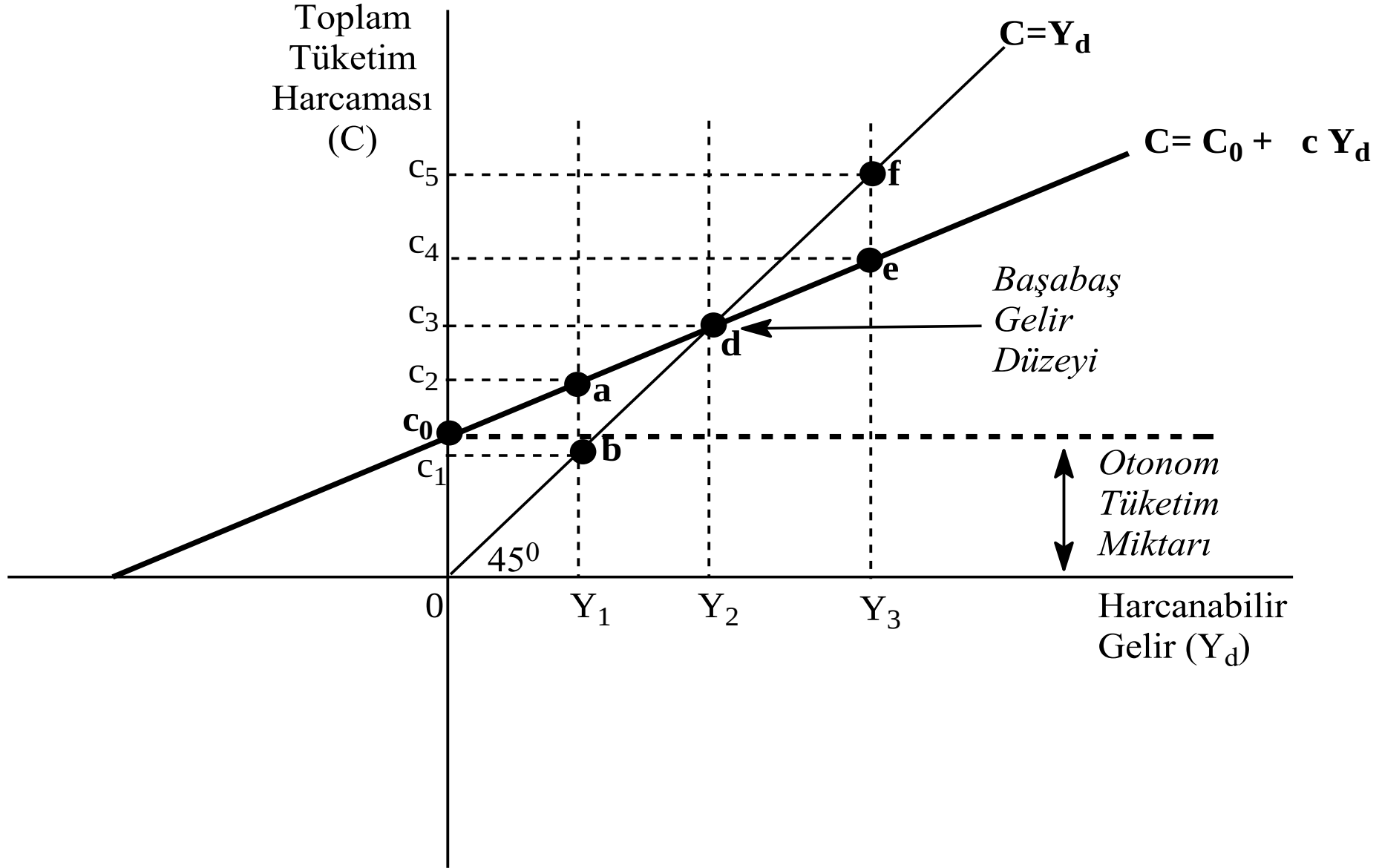
- **10. Kişisel Nedenler:**
- *Bazı kişiler doğuştan cimridirler.* Ailelerinden öyle görmüşdürler. Para harcamak istemezler ve sürekli biriktirirler.
- Örneğin, İskoçların cimri olarak adı çıkmıştır. Hayatta para harcamazlar. Gelirleri yüksektir, yine de harcamazlar.
- Bazı toplumlarda da çocuklarına miras bırakma arzusu vardır. Bu yüzden de tüketim harcaması yapmazlar

c) TÜKETİM FONKSİYONU

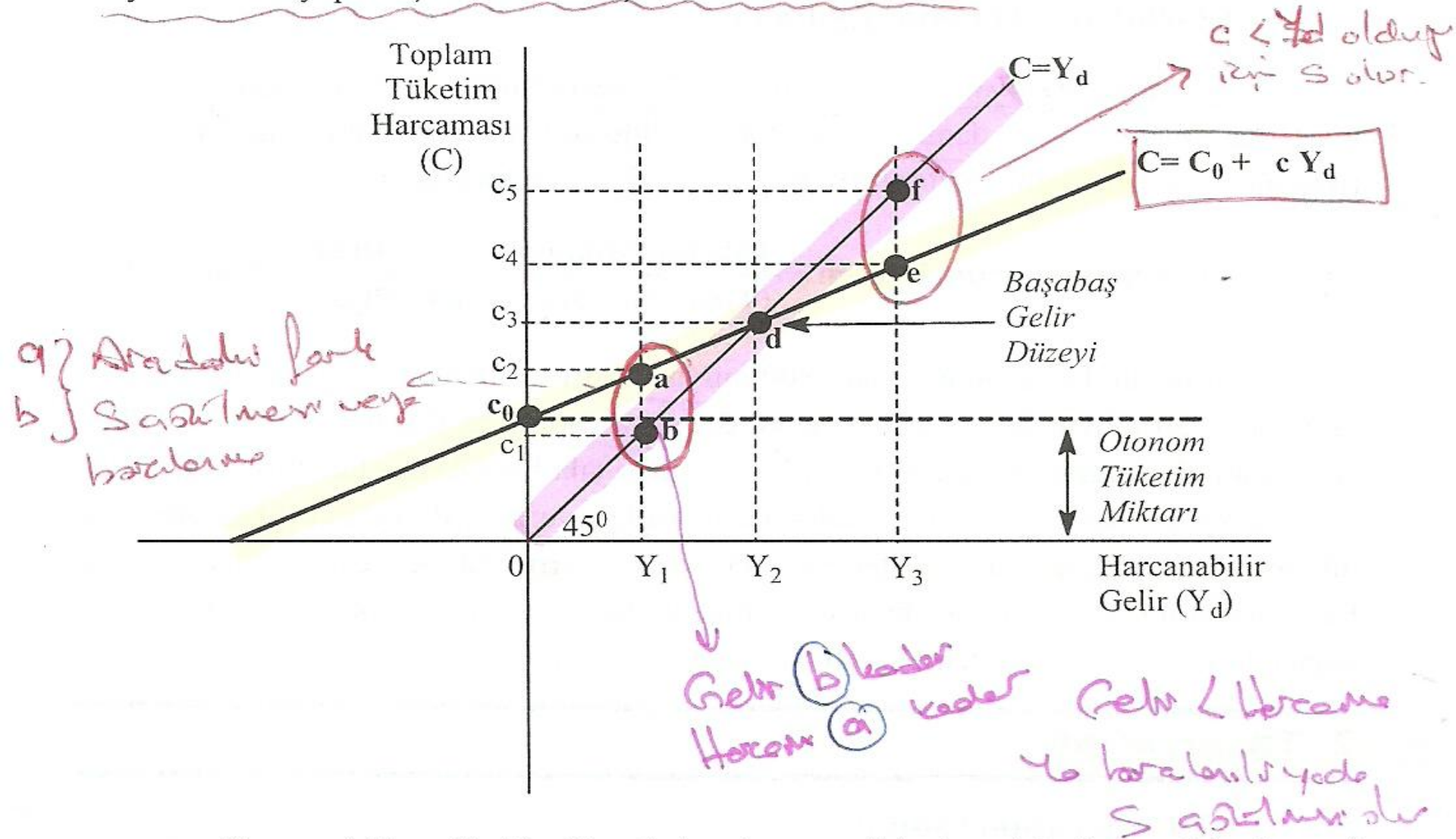
- **Tüketim Fonksiyonu:** Harcanabilir gelir ile tüketim arasındaki matematiksel ilişkiye **denir**.
 - **Tüketim fonksiyonu şöyledir:**

Tüketim Fonksiyonunun Geometrik Gösterimi

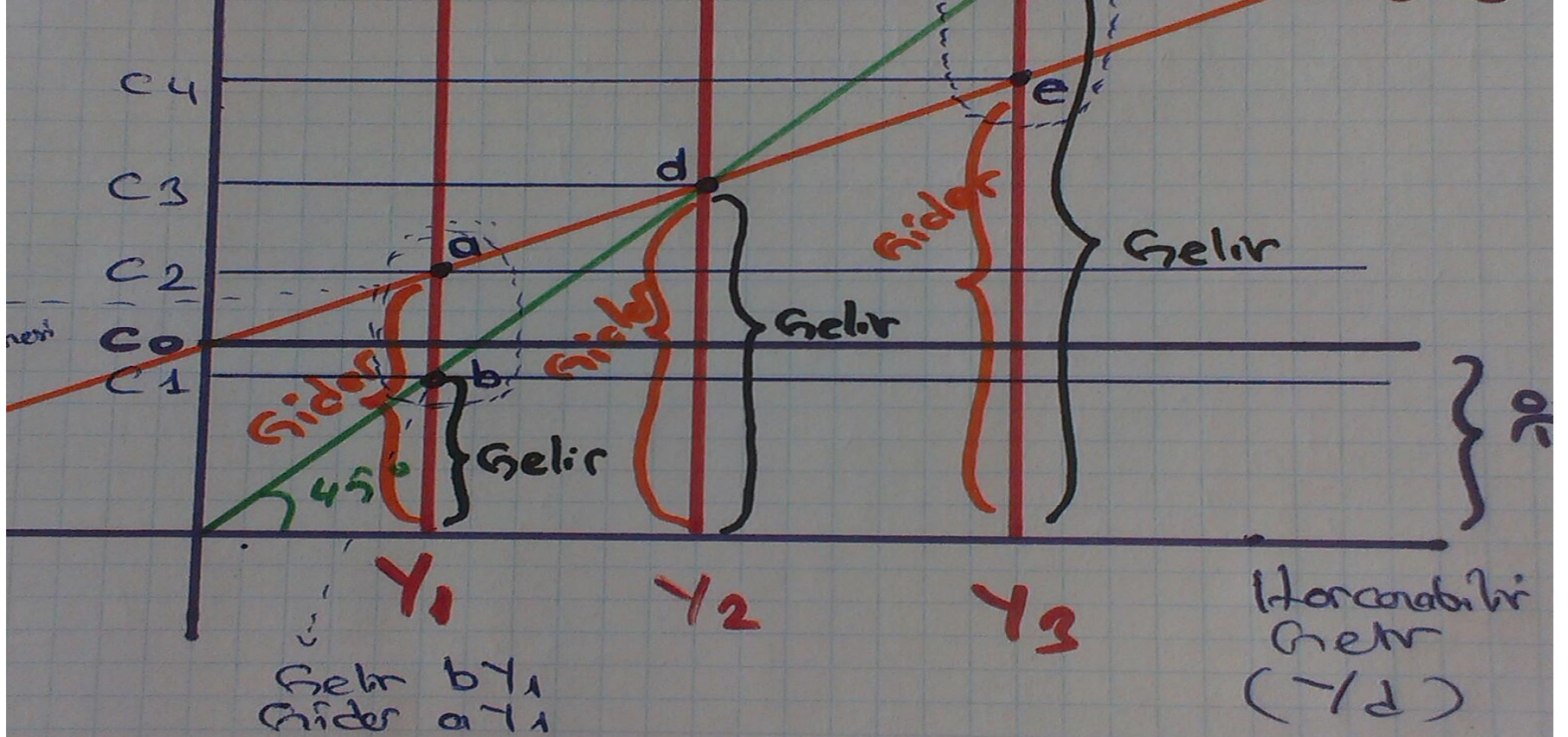
Tüketim fonksiyonu

Harcanabilir gelir Y_1 düzeyinde olursa gelirin harsinin harcandığı durumda

bellung - printing - packaging industry

Top lom
Reklam
Horenmon
(C)

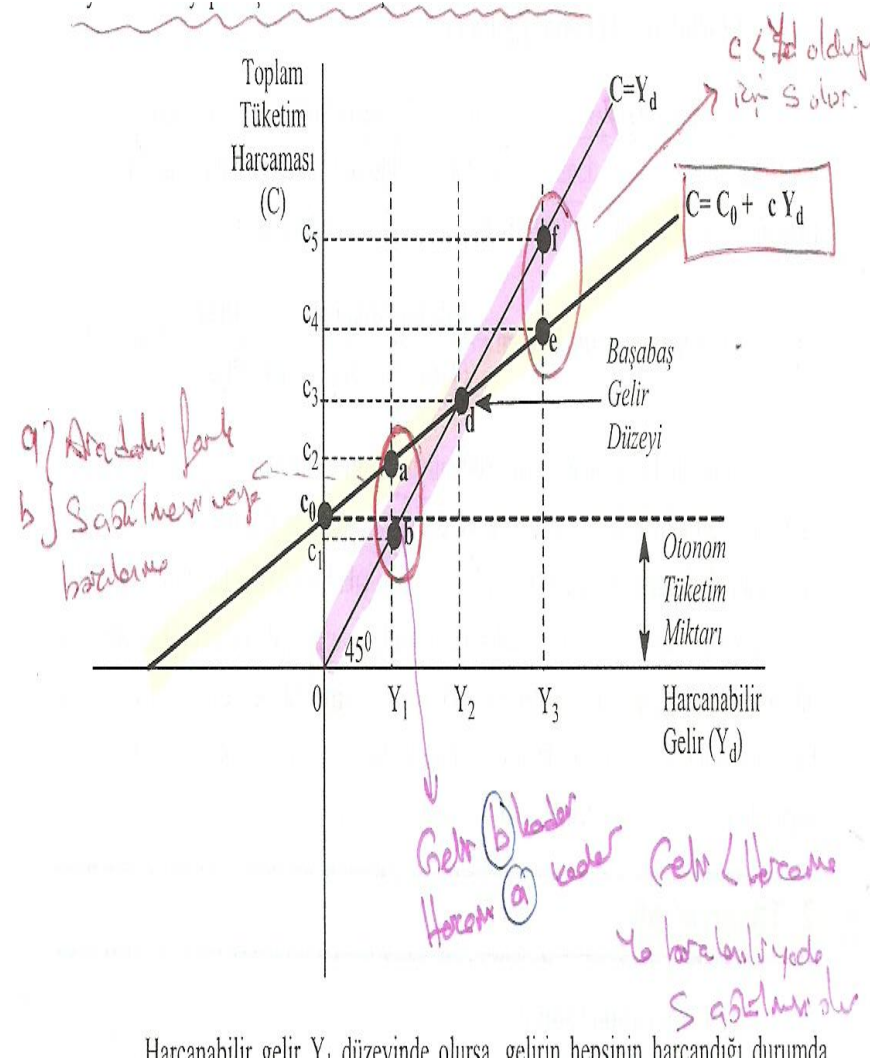

Tüketim Fonksiyonu

- Toplam tüketim harcamaları iki bölümden oluşur:
- **Birincisi**; gelirin artış ve azalışlarından bağımsız olarak hayatın devamı için yapılması gereken harcamalardır.
- Bunlara **otonom tüketim harcaması** denir.
- **İkinci** bölüm ise gelire bağlı olarak yapılan, gelir arttıkça artan, gelir azaldıkça da azalan tüketim harcamalarıdır.
- Fonksiyonda **cYd** sembolüyle daire içinde gösterilmiştir. Gelir arttıkça artar, gelir azaldıkça azalır.
- Buna gelire bağlı veya gelir tarafından **uyarılmış tüketim** denir.

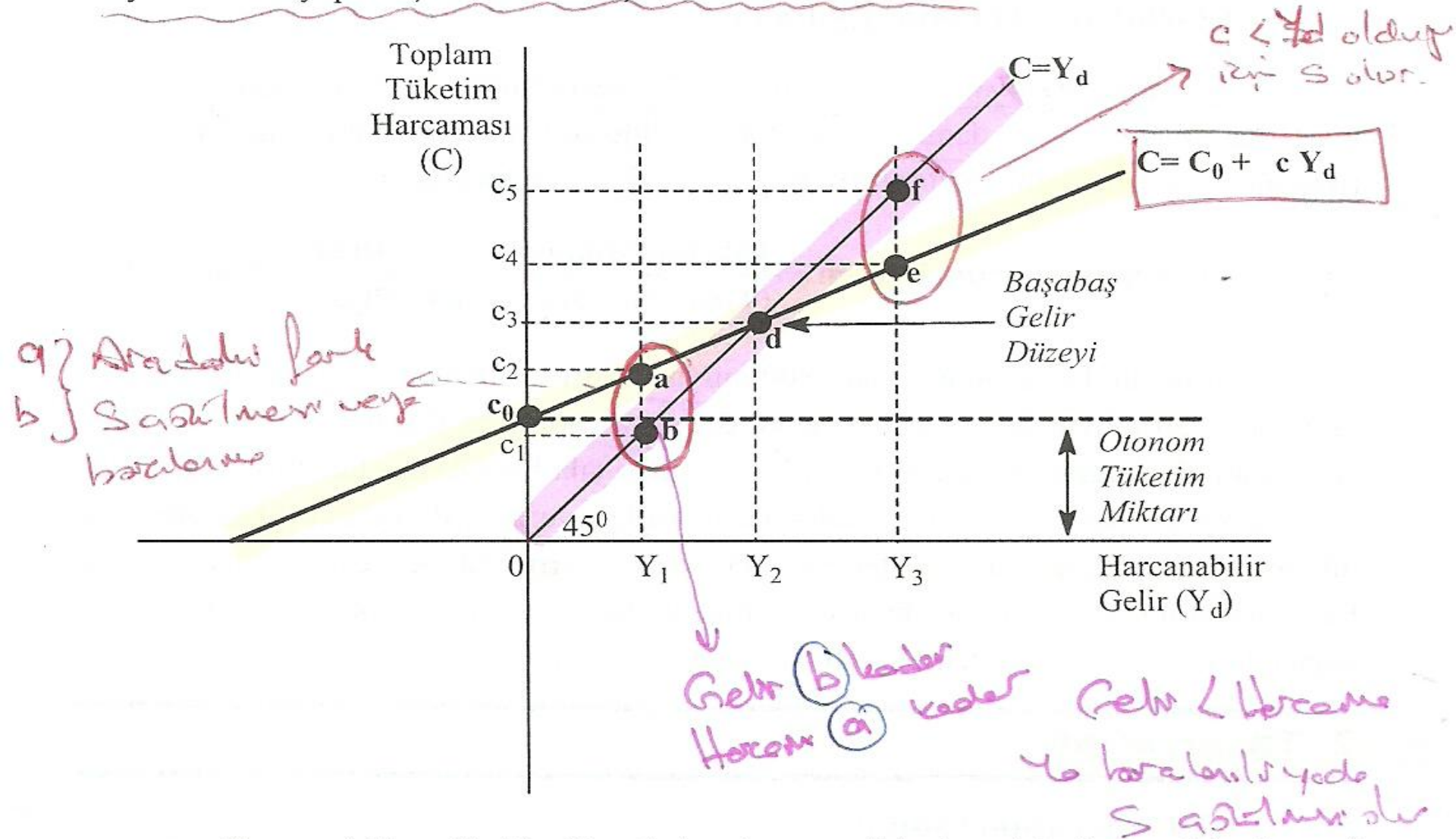
d)Tüketim fonksiyonunun geometrik gösterimi

- Geometrik analize 45° doğrusu ile başlanır. Bu doğru üzerindeki her noktada elde edilen harcanabilir gelirin tamamının harcandığı kabul edilir. Hiç tasarruf yoktur. Bu doğru aynı zamanda harcanabilir geliri temsil etmektedir.
- Ekonomideki toplam tüketim**
 $C=C_0+cY_d$; doğrusu ile gösterilmiştir. Bu doğru C_0 noktasından başlatılır. Çünkü, gelir sıfır olduğunda bile zorunlu olarak yapılması gereken tüketim vardır. Bu durumda harcanabilir gelir sıfır olduğuna göre, borçlanma veya önceden yapılmış tasarrufların çözülmesi var demektir

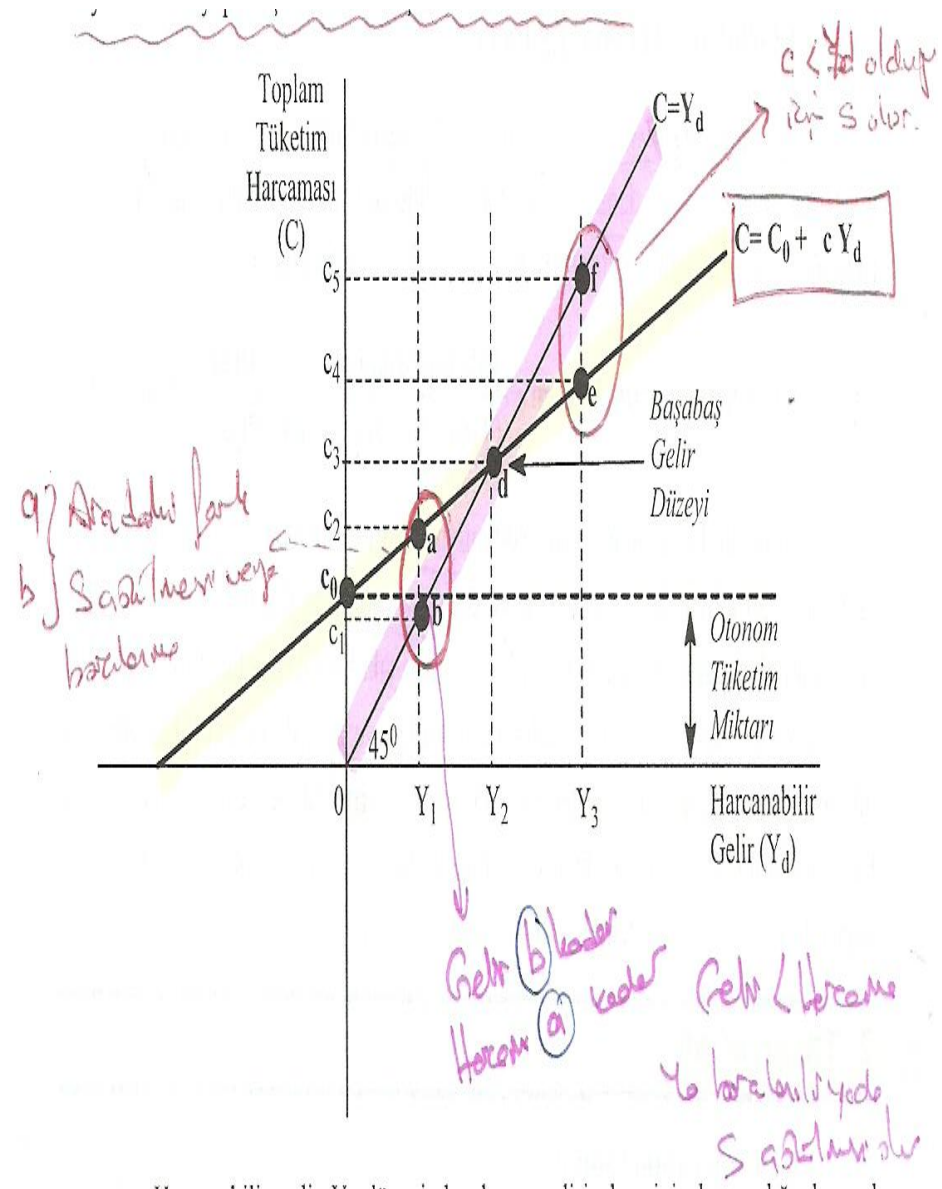
Harcanabilir gelir Y_d düzeyinde olursa gelirin hepsinin harcandığı durumda

Tüketim fonksiyonu

Harcanabilir gelir Y_1 düzeyinde olursa gelirin hirsinin harcandığı durumda

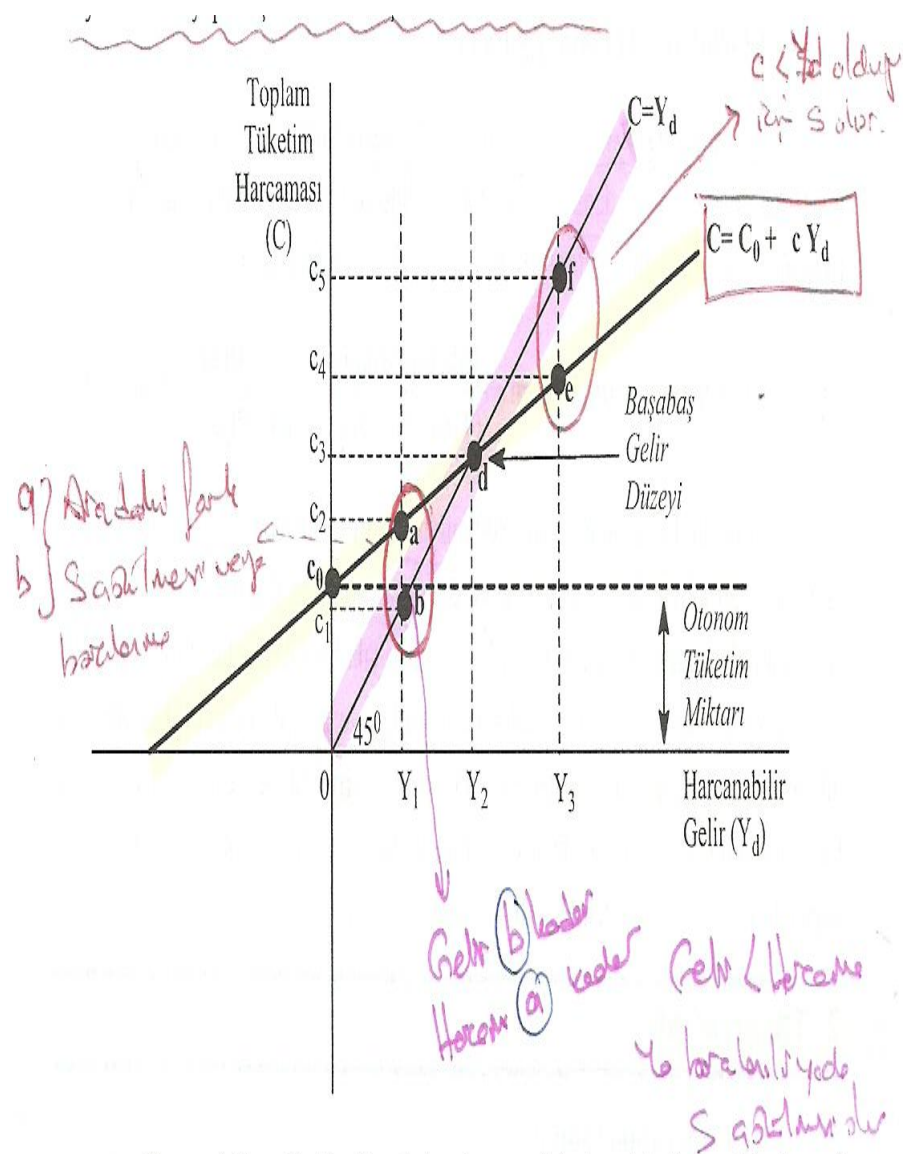
- **Harcanabilir gelir Y_1 düzeyinde olursa**, gelirin hepsinin harcadığı durumda ancak C_1 kadar tüketim yapılabilir. Ancak tüketim fonksiyonuna göre c_2 kadar tüketim yapılmıştır.
- Demek ki, **C_1C_2 veya ab aralığı kadar tasarruf çözümlmesi veya borçlanma olmuştur**. Aslında Y_2 gelir düzeyine kadar aynı durum söz konusudur ve gelirden fazla tüketim vardır.

Harcanabilir gelir Y_1 düzeyinde olursa gelirin hepsinin harcadığı durumda

● **Y2 gelir seviyesinde** ise gelir ile yapılan harcamalar birbirine eşittir. Çünkü d noktasında gelir ile toplam harcama birbirine eşit olmuştur. Bu noktaya başa baş gelir düzeyi noktası denir

● **Y3 gelir seviyesinde** ise harcama miktarı gelir düzeyinden daha azdır. Gelirin tamamı harcanmamakta ve **ef** aralığı kadar tasarruf yapılmaktadır

Harcanabilir gelir Y₂ düzeyinde olursa gelirin hepsinin harcanıyor durumda

Marjinal Tüketim Eğilimi

- Harcanabilir gelirdeki her bir birimlik artışın ne kadarının tüketime gideceğini gösteren bir katsayıdır.
- Tüketim fonksiyonunda **c** harfiyle gösterilmiştir.
- Sıfır ile bir arasında bir rakamdır.
- Örneğin, 0,8 çıkması gelirdeki 100 liralık artışın 80 lirasının tüketileceği anlamına gelir. Formülü şu şekildedir:

$$\text{Marjinal Tüketim Eğilimi} = \frac{\text{Tüketimdeki Değişme Miktarı}}{\text{Gelirdeki Değişme Miktarı}} = \frac{80}{100} = 0,8$$

Ortalama Tüketim Eğilimi

Belli bir gelir seviyesinde tüketim miktarının, gelir miktarına oranlanmasına denir.

$$\text{Ortalama Tüketim Eğilimi} = \frac{\text{Tüketim Miktarı}}{\text{Gelir Miktarı}} = \frac{720 \text{ milyar}}{800 \text{ milyar}} = 0,90 = \%90$$

2.Tasarruflar

- **a) tasarrufun tanımı**
- *Tasarruf*; harcanabilir gelirin tüketilmeyen kısmına denir
- Genellikle **S** harfiyle gösterilir.
- Bireyler elde ettikleri harcanabilir geliri ya tüketirler ya da tasarruf ederler.
- O halde harcanabilir gelir, tüketim harcamaları ile tasarrufların toplamına eşittir.
- Formülle yazılacak olursa,
- **$Y_d = C + S$** dir. $100 = 70 + 30$
- Buradan, $S = Y_d - C$ formülüne de ulaşılabilir. $30 = 100 - 70$
- Yani, tasarruf harcanabilir gelirden tüketim harcamalarının çıkarılmasıyla bulunur.

tasarruf

- Tüketim harcamalarını azaltıcı her faktör tasarrufları artıracak demektir.
- Tersine, tüketim harcamalarını artıran her faktör tasarrufları azaltacak demektir.
- Bir ülkede tasarrufların artması milli geliri azaltır. Tasarruflara milli gelirden sızıntı denilir. Çünkü tasarrufların artmasıyla tüketim harcamaları azalacaktır.

Tasarruf Fonksiyonu

- Tasarruf fonksiyonu harcanabilir gelir ile tasarruflar arasındaki ilişkileri gösterir. Formülü şu şekildedir:

$$S = S_0 + s Y_d$$

S → *Toplam Tasarruf Miktarı*

*S*₀ → *Gelirden Bağımsız Tasarruf*

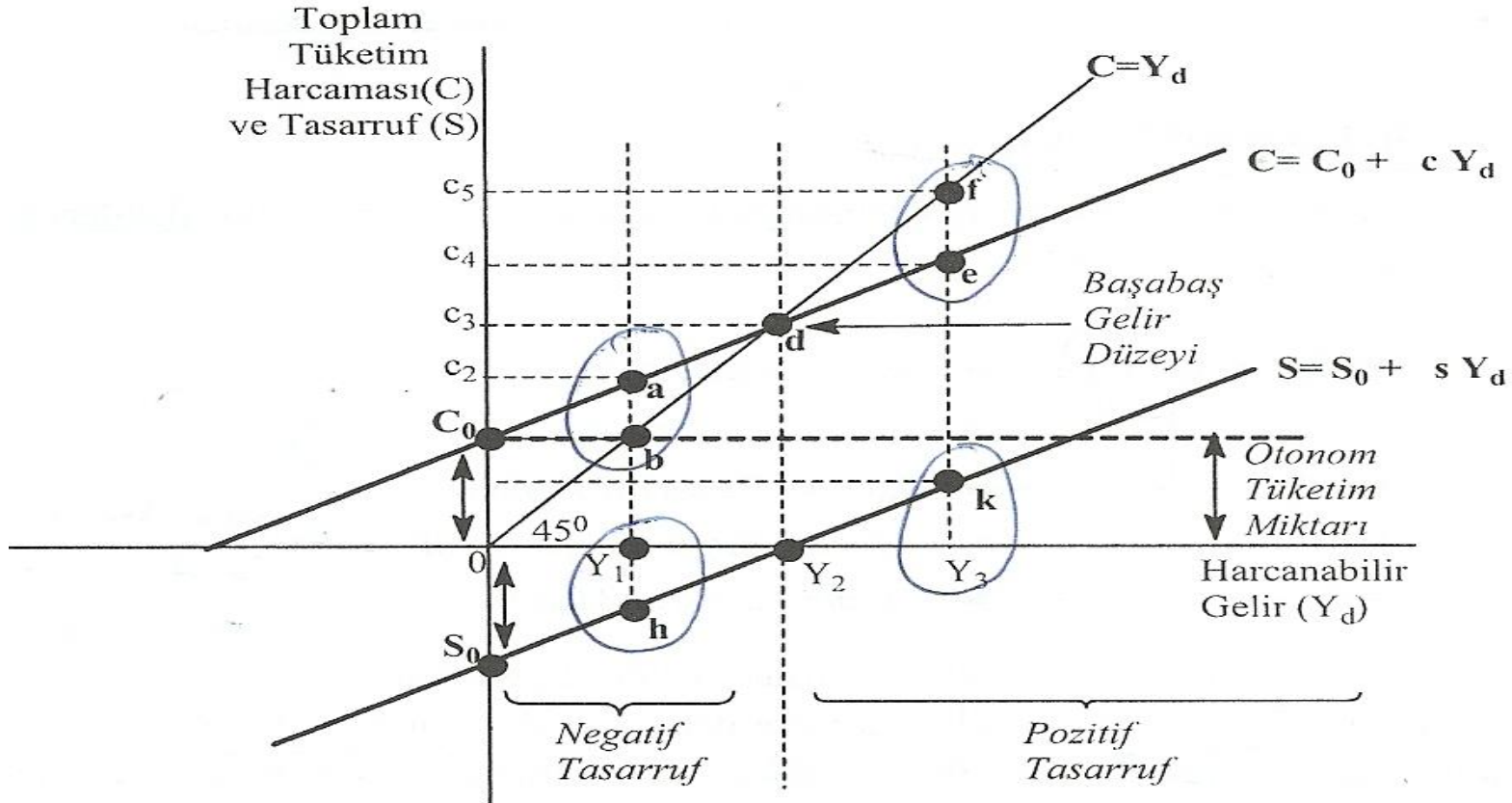
s → *Marjinal Tasarruf Eğilimi*

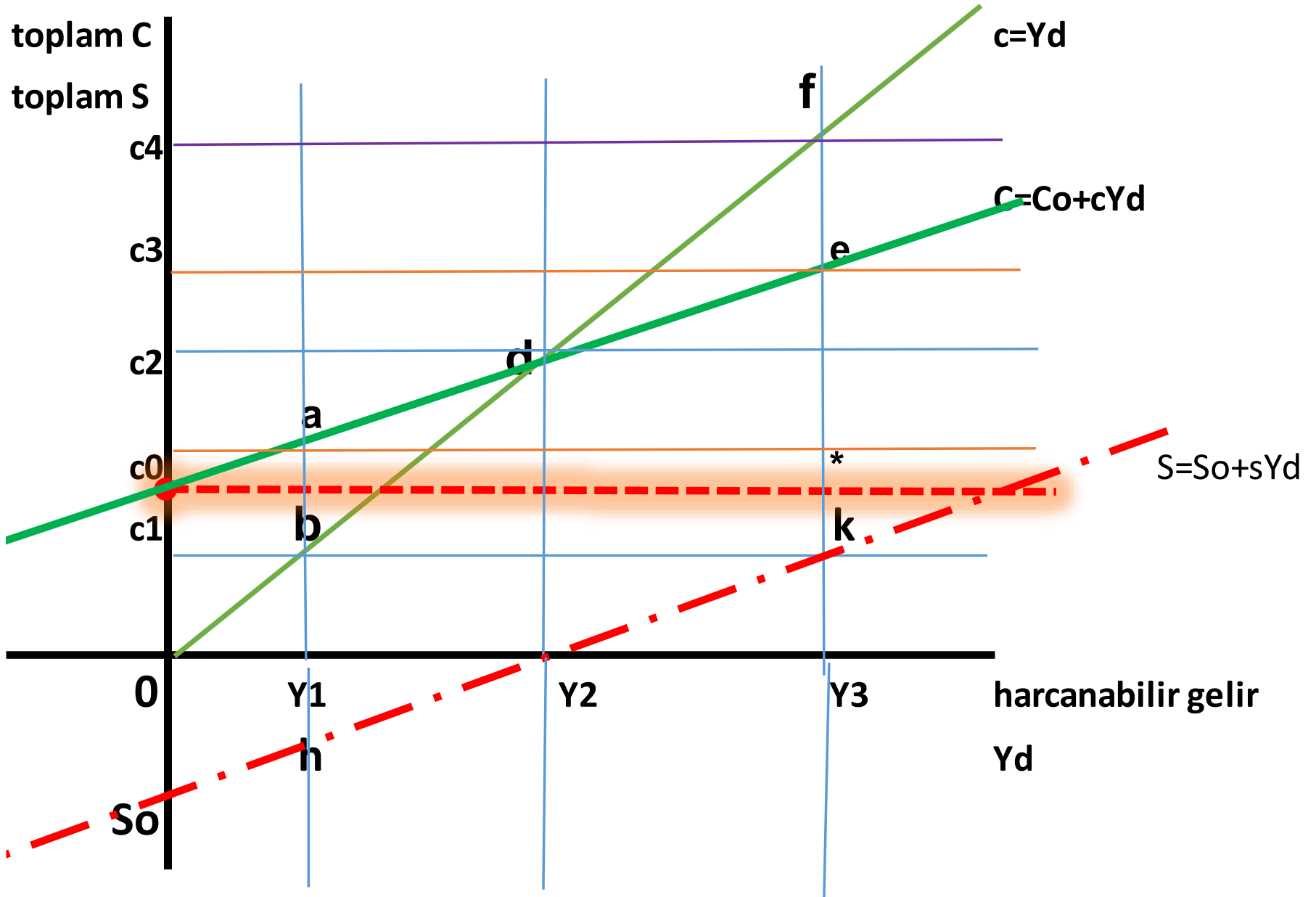
*Y*_d → *Harcanabilir Milli Gelir*

*s Y*_d → *Gelire Bağlı Tasarruf*

Tasarruf fonk. şekil

MAKRO İKTİSADA GİRİŞ

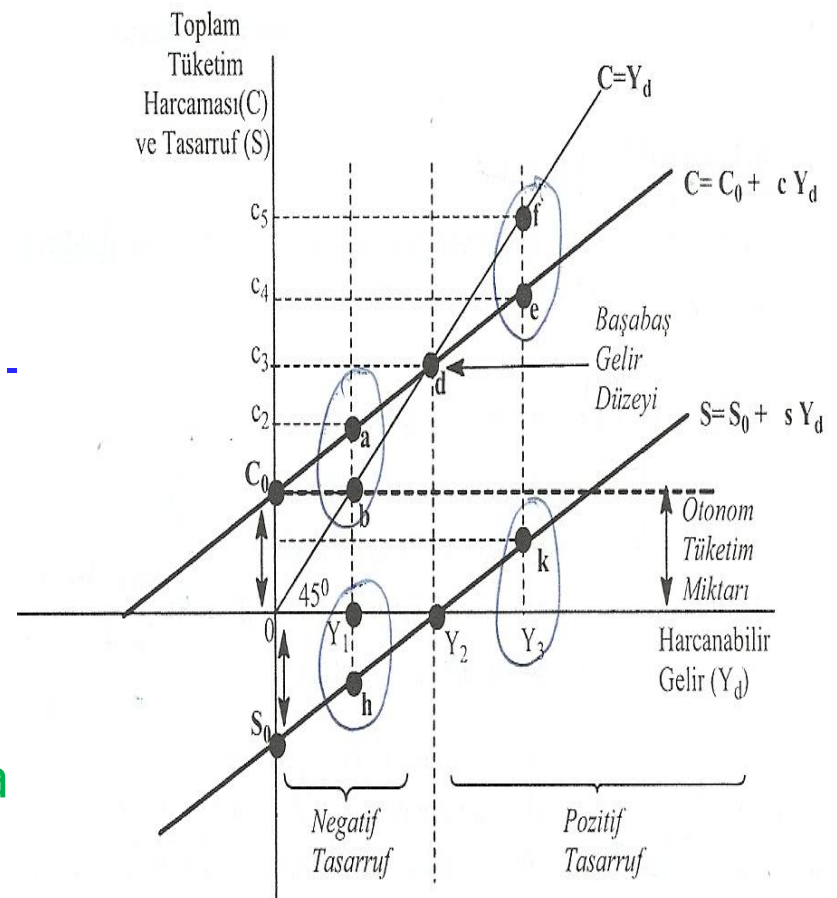

Tasarruf fonksiyonu

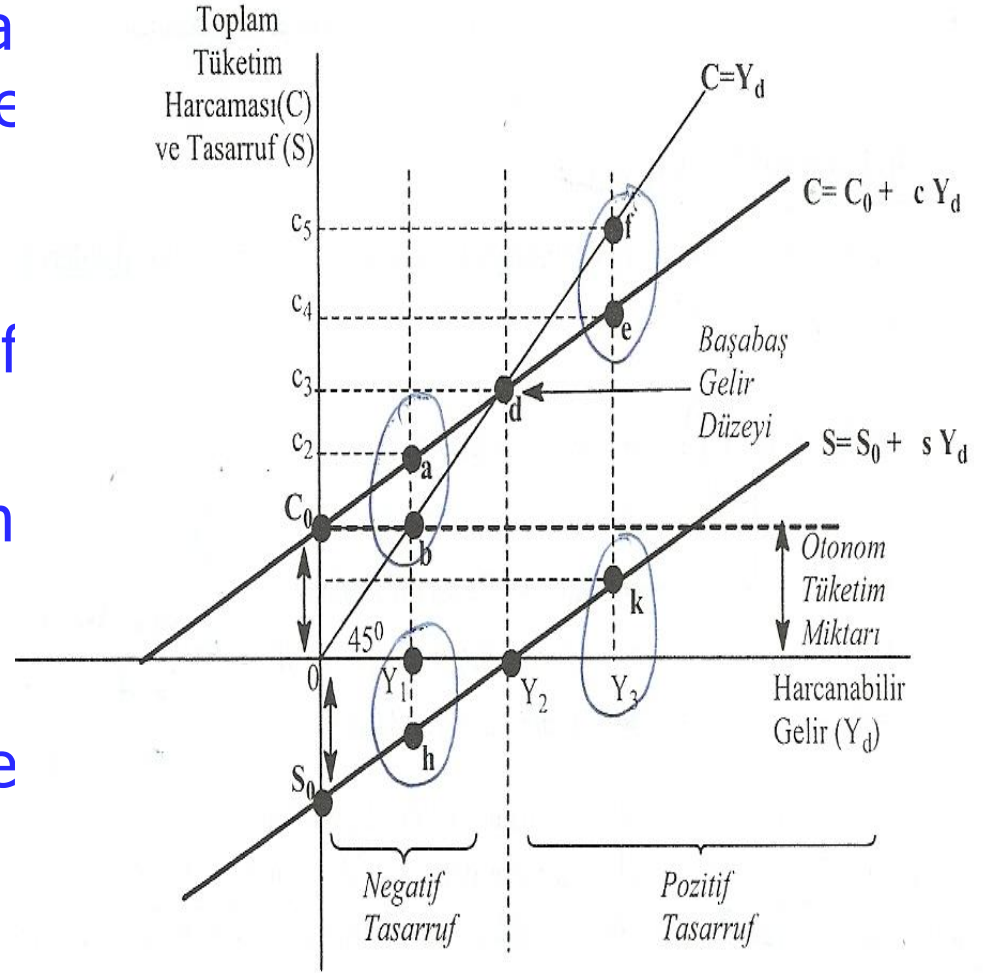
- Tasarruflar da iki bölümden oluşur:
- **Birincisi** gelirden bağımsız olarak yapılan negatif tasarruflardır.
- Yani borçlanma veya daha önceden yapılmış tasarrufların çözülmesidir. Fonksiyonda **S0** sembolüyle gösterilmiştir. Buna **otonom tasarruf** denilir. Gelir sıfır olduğunda toplam tasarruf miktarına eşittir.
- **İkinci** kısım ise gelire bağlı tasarruflardır. Fonksiyonda **sYd** sembolüyle daire içinde gösterilmiştir. Gelir arttıkça artar, gelir azaldıkça azalır. Buna gelire bağlı veya gelir tarafından **uyarılmış tasarruf** denir

Tasarruf fonksiyonu

- c) Tasarruf Fonks. Geometrik Gösterimi
- Tasarruflar harcanabilir gelirin harcanmayan kısmı olduğundan, tüketim fonksiyonu ile ilişkilidir. Yine 45° doğrusu harcanabilir geliri göstermektedir.
- Üzerinde $S = S_0 + sY$ ise tasarruf fonksiyonunu temsil eden tasarruf doğrusudur.
- Harcanabilir gelir sıfır iken, tasarruflar $-S_0$ kadardır. Yani C_0 kadar tüketimi
- Yapmak için eksi tasarruf yapmak zorunludur. Şekilde OS_0 ile OC_0 aralıkları birbirine eşittir.
- Benzer şekilde Y_1 harcanabilir gelir seviyesinde ab aralığı ile Y_1h aralığı da birbirine eşittir ve negatif S vardır.

- Y2 harcanabilir gelir seviyesinde ise tüketim harcamaları harcanabilir gelire eşittir. Ya gelirin tamamı harcanmakta Tasarruflar ise sıfırdır. Bu gelir seviyesinden sonra ise tasarruflar pozitif olacaktır.
- Y3 gelir seviyesinde tasarruf pozitiftir.
- Yani harcanabilir gelirin tam tüketim harcamalarına gitmemektedir.
- Bir kısmı tasarruf edilmekte Şekilde **fe** aralığı gelirin tüketilmeyen kısmı yani tasarruflardır. Bu durum tasarruf doğrusu üzerinden **kY3** aralığına eşittir.

Marjinal Tasarruf Eğilimi

Marjinal tasarruf eğilimi, harcanabilir gelirdeki her bir birimlik artışın ne kadarının tasarrufa gideceğini gösteren bir katsayıdır. Tasarruf fonksiyonunda **s** harfiyle gösterilmiştir. Sıfır ile bir arasında bir rakamdır. Örneğin, 0,2 çıkması gelirdeki 100 liralık artışın 20 lirasının tasarruf edileceği anlamına gelir. Formülü şu şekildedir:

$$\text{Marjinal Tasarruf Eğilimi} = \frac{\text{Tasarruflardaki Değişme Miktarı}}{\text{Gelirdeki Değişme Miktarı}} = \frac{20}{100} = 0,2$$

Ortalama Tasarruf Eğilimi

Ortalama tasarruf eğilimi, belli bir gelir seviyesinde tasarruf miktarının gelir miktarına oranlanmasına denir.

Bir ekonomide elde edilen harcanabilir gelirin ne kadarının tasarrufa ayrıldığını gösterir.

$$\text{Ortalama Tasarruf Eğilimi} = \frac{\text{Tasarruf Miktarı}}{\text{Gelir Miktarı}} = \frac{80 \text{ milyar}}{800 \text{ milyar}} = 0,10 = \%10$$

- **3.Yatırım harcamaları**

- ***a) yatırımın tanımı:***

- Yatırım , bir ülkede belirli bir dönemde mevcut sermaye malları, teçhizatı ve sermaye stokuna yapılan net ilavelerdir.

- Yatırım türleri:

- Otonom Yatırımlar:

- Otonom yatırımlar milli gelirdeki değişmelere bağlı olmayan yatırımlardır. Genellikle devlet tarafından yapılırlar. Otoyol, köprü, metro, baraj, elektrik santralleri gibi alt yapı yatırımları örnek olarak verilebilir.

- Uyarılmış Yatırımlar:
- Uyarılmış yatırımlar gelire bağılı olarak yapılan yatırımlardır. Gelir arttığında artan, gelir azaldığında azalan bir özelliğı vardır.
- Ancak gelir belli bir düzeyin altına düştüğünde, yeni yatırım yapılamadığı gibi eskiyenin yerine bile yenisi yapılamaz.
- Bu durumda mevcut sermaye stoku ve teçhizatında azalmalar olur.
- Bu tür yatırımlar genellikle özel girişimciler tarafından kar amacıyla yapılır.
- Gelir artışına bağılı olarak, ekonomide mal ve hizmet talebinin artması ile girişimciler bu talebi karşılamak ve sonuçta kar elde etmek için uyarılmış yatırım yaparlar.

- *Yenileme Yatırımları*
- Yenileme yatırımları, bir ülkede belirli bir dönemde aşınan ve eskiyen sermaye teçhizatının yerine yenisini koymak için yapılan yatırımlardır.
- Bilindiği gibi makine ve teçhizattan her yıl aşınma ve eskime payları yani amortismanlar düşülmektedir.

- *Üretken Yatırımlar* Bir ülkede amortismanlar düşüldükten sonra sermaye stoku ve teçhizatına yapılmış net ilavelere denir.
- Bir yıl içinde yapılan toplam yatırımlardan amortismanlar çıkarıldığında kalan kısımdır.
- Eğer sonuç pozitif çıkarsa, üretken yatırım yapılmış demektir. Sonuç negatif çıkarsa, demek ki eskiyen sermaye stokunun yerine yenisi bile konulamamış, eskiye göre sermaye stoku azalmış demektir.
- Bir ülkede yapılan toplam yatırımlara *brüt yatırım*; amortismanlar çıkarıldıktan sonra kalan kısma ise *net yatırımlar* denilmektedir.

- ***Plasman Yatırımları:*** Girişimcilerin yeni fiziki yatırımlar yapmak yerine, yapılmış olan yatırımları devralmasına veya hisselerini satın almasına denir.
- Ekonomide yeni yatırımlar yapılmaz.
Üretimde artış olmaz.
- Sadece mevcut yatırımlar el değiştirir.

- **a)Yatırım Yapmayı Etkileyen Faktörler**

- **Yatırımdan Beklenen Getiri Oranı**

- *Özel kesimin yatırım yapmasının temel nedeni **kar elde etmek** istemesidir. Yatırım yapılmadan önce bu yatırımın ömrü boyunca getireceği getiri hesaplanır.*
- *Örneğin, bir internet kafeye, 1000 liraya yeni bir bilgisayar satın alınsın. Girişimci bunu alırken, **onun müşterisinin olduğunu ve kendisine artı bir gelir bırakacağını** hesaplar.*

Yatırım Yapmayı Etkileyen Faktörler

- **Faiz Oranı**

- Özel girişimciler, yapacakları yatırımın bedelini kredi olarak alabilirler.
- Bu durumda faiz ödeyeceklerdir.
- Eğer yatırımlardan beklenen getiri oranı, faiz oranından daha büyükse, o zaman yatırım yapmaya karar verilir.
- Çünkü, yatırım yapmak karlı olacaktır.
- Burada söz konusu olan reel faiz oranlarıdır. Normalde bankaların açıkladıkları nominal veya parasal faiz oranlarıdır. Bundan enflasyon oranını çıkarıldıktan sonra kalan kısım ise reel faizlerdir.

- Örneğin,
- nominal faiz oranları %16 ve
- enflasyon oranı da %9 ise
- reel faiz oranı %7'dir. ($16 - 9 = 7$)
- Bunu yatırımların beklenen getiri oranı ile karşılaştırmak gerekir.
- Yukarıdaki örnekte olduğu gibi bilgisayar yatırımının beklenen getiri oranı %10 çıkarsa, yatırım yapmaya karar verilir. Çünkü %3 kar vardır.

Yatırım Yapmayı Etkileyen Faktörler

- **Nüfus Artışı**
- Bir ülkede nüfusun artması, talep artışı olacağı beklentisini de artırır.
- Bu yüzden artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için bazı girişimciler yeni yatırımlar yaparlar.
- **Ancak, artan nüfusun gelir elde etmesi gerekir.**

- **Milli Gelir Artışı**
- Tüketim, yatırım ve kamu harcamaları milli gelirin doğru yönlü bir fonksiyonudur.
- Eğer gelir artarsa, tüketim ve yatırım malları talebini uyaracak ve toplam talep artacaktır.
- Ayrıca, gelirdeki artışlar tüketicilerin zevk ve tercihlerini de değiştirir, farklı mallara da talebi artırabilir.
- İşte girişimciler hem mevcut mallara olan talep artışını, hem de yeni mallara olan talep artışını karşılamak ve kar elde etmek için yatırım yapmaya karar verirler.

Yatırım Yapmayı Etkileyen Faktörler

Teknolojik Gelişmeler

Bir malı üretmek için yeni makinelerin icat edilmesi de yatırımcıları yatırım yapmaya teşvik eder.

Yeni makinelerle üretim yapmak eskisine göre hem kaliteli olur, hem de maliyetler düşük olur. Böylece yatırımlardan beklenen getiri ve kar oranları artar.

Yatırım Yapmayı Etkileyen Faktörler

Vergiler ve Sübvansiyonlar

Vergilerin artması, vergi sonrasında kalan **net karı düşürdüğü** için yatırımcıları yatırım yapmaktan caydırır. Buna karşılık **vergilerin düşürülmesi yatırım yapmayı teşvik eder.**

Öte yandan üreticilere maliyetlerini düşürmek üzere nakit veya mal olarak devlet tarafından yardım edilmesi de maliyetleri düşürür ve kar miktarını artırır.

Örneğin, devlet elektrik, telefon ücretlerinde indirim yapabilir, ürettiği hammaddeleri çok düşük bir fiyattan yatırımcılara verebilir, uzun vadeli ve çok düşük faizli krediler verebilir, ulaşım araçlarından çok düşük bir bedel alabilir.

Bunlara sübvansiyon denilir.

- **Kapasite Kullanım Oranları**
- Eğer firmaların mevcut kapasitelerini kullanım oranları düşükse yeni yatırımlara gitmeye gerek duymazlar.
- Talep artışı karşısında, mevcut eksik kapasitelerini kullanarak tam kapasiteye çıkarlar.
- Böylece üretimlerini artırarak, talebi karşılarlar ve toplam karlarını artırırılar.
- **Ancak kapasite kullanım oranları yüksekse** veya tam ise,
- artan veya artacağını düşündükleri talebi karşılamak için yeni yatırımlar yaparlar.

- **Geleceğe Yönelik Bekleyişler**
- Belki de en önemlisi budur. Eğer girişimciler gelecekte gelirlerin artacağını, faizlerin düşeceğini, ekonominin genişleyeceğini, toplam talebin artacağını düşünüyorlarsa, bugünden yeni yatırım yapmaya karar verirler.
- Aksi durumda gelecekte riskler hissediyorlarsa veya geleceklerini net göremiyorlarsa, firmalarını riske atmak istemezler. Yatırım yapmayı tercih etmezler.

• **c) Yatırım Fonksiyonu**

- Yatırım fonksiyonu *milli gelirdeki değişmelerle toplam yatırım miktarı arasındaki matematiksel ilişkiye denir.*
- *Bu fonksiyonda sadece milli gelir yatırım etkileşimi incelenir.*

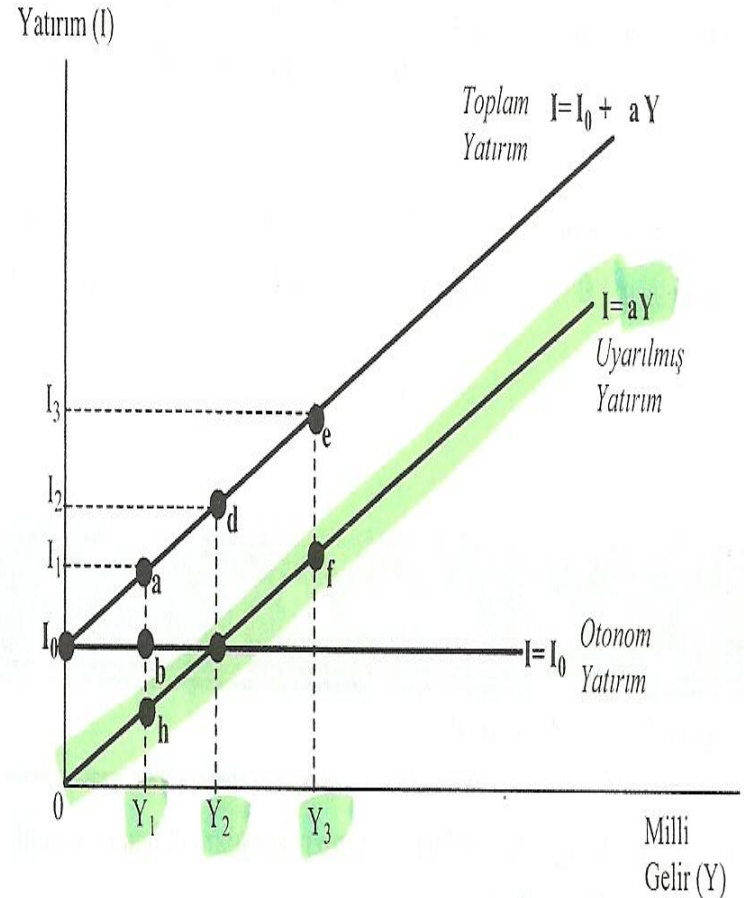

- Yatırım harcamaları da iki kısımdan oluşur:
- **Birincisi** otonom yatırım harcamalarıdır. Fonksiyonda I_0 sembolüyle gösterilmiştir.
- Tanımı yukarıda yapılmıştır.
- **İkincisi** ise gelir tarafından uyarılmış yatırımlardır. Fonksiyonda aY sembolüyle gösterilmiştir.
- a harfi marjinal yatırım eğilimini ve
- Y milli geliri göstermektedir.
- **Fonksiyondan toplam yatırım harcamalarının milli gelirin doğru yönlü bir fonksiyonu olduğu görülmektedir.**
- Yani milli gelir arttıkça yatırımla artmakta, milli gelir düştükçe yatırımlar da düşmektedir.

tear.

d) Yatırım Fonksiyonunun Geometrik Gösterimi

Otonom yatırım, uyarılmış yatırım ve toplam yatırım fonksiyonlarının doğruları aşağıdaki şekil üzerinde verilmiştir.

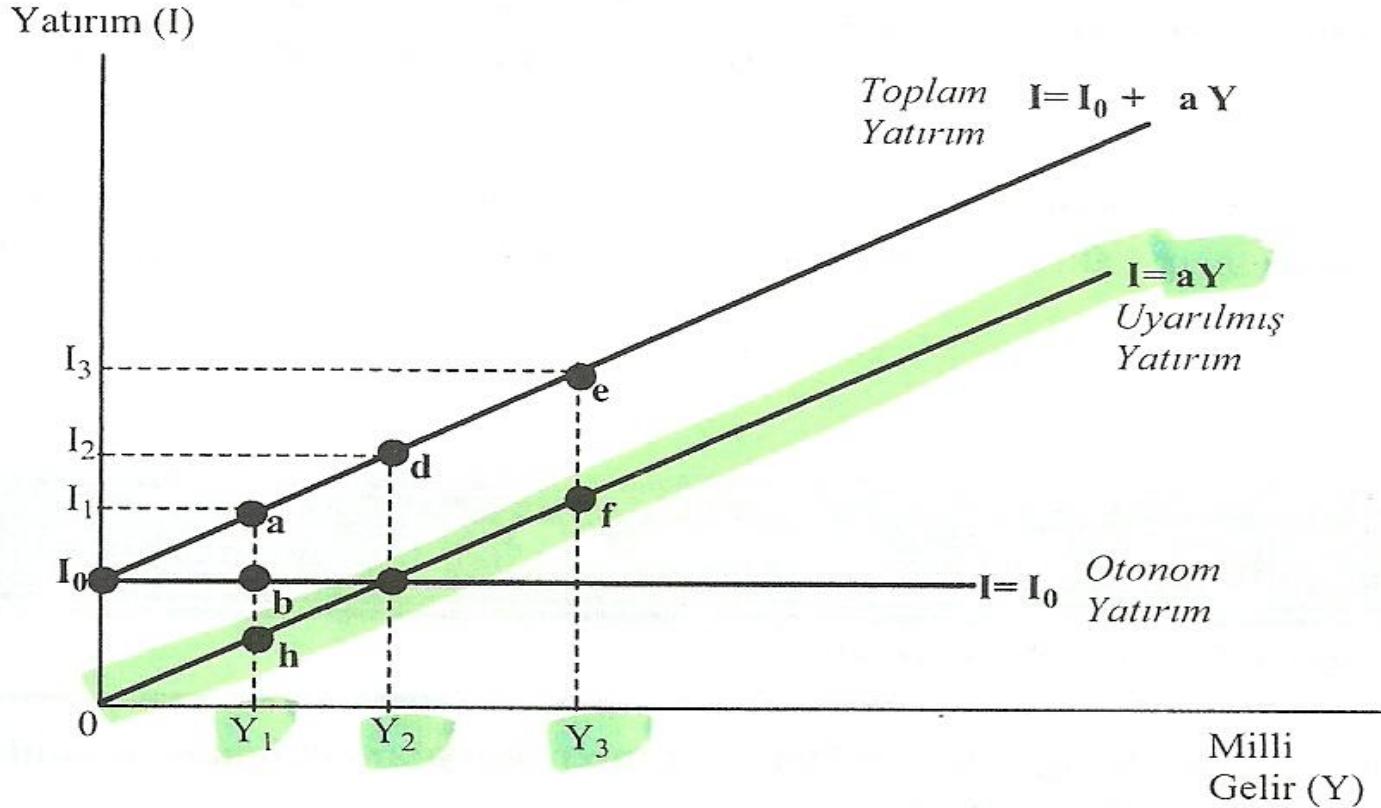

d) Yatırım fonksiyonunun geometrik gösterimi

teğir.

d) Yatırım Fonksiyonunun Geometrik Gösterimi

Otonom yatırım, uyarılmış yatırım ve toplam yatırım fonksiyonlarının doğruları aşağıdaki şekil üzerinde verilmiştir.

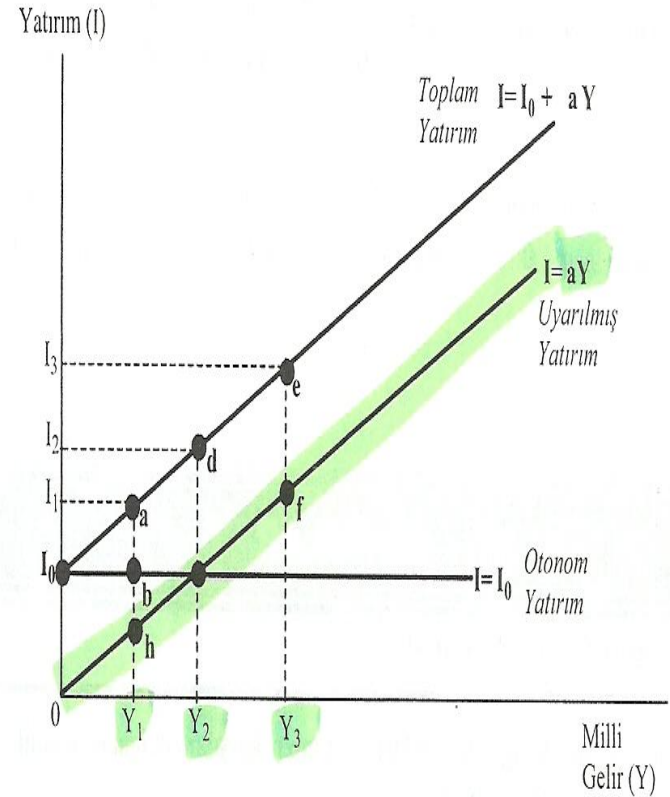

- Otonom yatırımlar her gelir düzeyinde sabit kalmaktadır. Sürekli I_0 seviyesinde ve yatay eksene paraleldir.
- Uyarılmış yatırım doğrusu ise sıfır noktasından başlamakta ve marj. Yatırım eğilimine göre, mg arttıkça artmaktadır.
- Dik ya da yatık olmasını belirleyen marj. Yat. Eğilimidir.
- İki doğrunun toplamı ile toplam yatırım fonksiyonu oluşmaktadır.

teor.

d) Yatırım Fonksiyonunun Geometrik Gösterimi

Otonom yatırım, uyarılmış yatırım ve toplam yatırım fonksiyonlarının doğruları aşağıdaki şekil üzerinde verilmiştir.

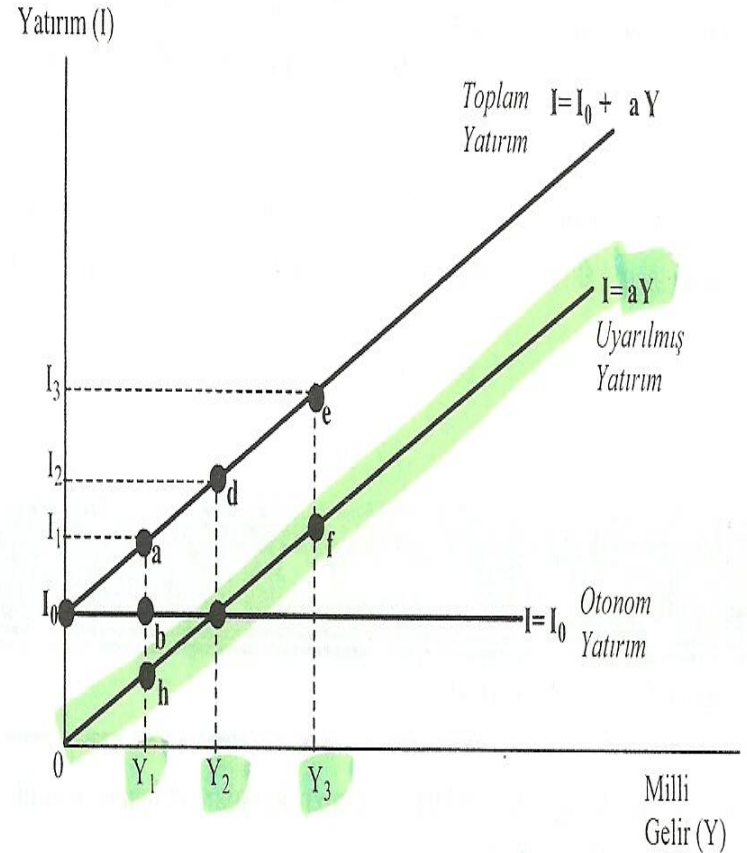

- Y1 gelir seviyesinde:
- Y1b kadar;
- otonom yatırım,
- ab aralığı kadar uyarılmış yatırım ve
- Y1a kadar da
- toplam yatırım harcaması vardır.
- Y1 mg seviyesinde ab aralığı ile Y1h aralığının birbirine eşit olduğuna dikkat edilmelidir.
- Çünkü ikisi de uyarılmış yatırımı göstermektedir.

tedir.

d)Yatırım Fonksiyonunun Geometrik Gösterimi

Otonom yatırım, uyarılmış yatırım ve toplam yatırım fonksiyonlarının doğruları aşağıdaki şekil üzerinde verilmiştir.

● **Marjinal Yatırım Eğilimi**

- ***Marjinal yatırım eğilimi***, milli gelirdeki her bir birimlik artışın ne kadarının yatırıma gideceğini gösteren bir katsayıdır. Yatırım fonksiyonunda a harfiyle gösterilmiştir. Sıfır ile bir arasında bir rakamdır. Örneğin, 0,2 çıkması 100 liralık milli gelir artışının 20 lirasının yatırıma gideceği anlamına gelir. Formülü :

$$\text{Marjinal Yatırım Eğilimi} = \frac{\text{Yatırımlar daki Değişme Miktarı}}{\text{Milli Gelirdeki Değişme Miktarı}} = \frac{20}{100} = 0,2$$

- **Ortalama Yatırım Eğilimi**

- ***Ortalama yatırım eğilimi***, belli bir gelir seviyesinde toplam yatırım miktarının gelir miktarına oranlanmasına denir. Bir ekonomideki milli gelirin ne kadarının yatırıma ayrıldığını gösterir. Formülü şu şekilde yazılmaktadır:

$$\text{Ortalama Yatırım Eğilimi} = \frac{\text{Yatırım Miktarı}}{\text{Milli Gelir Miktarı}} = \frac{80 \text{ milyar}}{800 \text{ milyar}} = 0,10 = \%10$$